

58
12-ր
ամս
երկ
նուն

Հայաս
տան
հանր
այս
հանր

Հայաս
տան
հանր
այս
հանր

Հայաս
տան
հանր
այս
հանր

Հայաս
տան
հանր
այս
հանր

Հայաս
տան
հանր
այս
հանր

Հայաս
տան
հանր
այս
հանր

Հայաս
տան
հանր
այս
հանր

Հայաս
տան
հանր
այս
հանր

Հայաս
տան
հանր
այս
հանր

Հայաս
տան
հանր
այս
հանր

Հայաս
տան
հանր
այս
հանր

Հայաս
տան
հանր
այս
հանր

Հայաս
տան
հանր
այս
հանր

Հայաս
տան
հանր
այս
հանր

Հայաս
տան
հանր
այս
հանր

Հայաս
տան
հանր
այս
հանր

Հայաս
տան
հանր
այս
հանր

Հայաս
տան
հանր
այս
հանր

Հայաս
տան
հանր
այս
հանր

Հայաս
տան
հանր
այս
հանր

Հայաս
տան
հանր
այս
հանր

ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 59 ՏԱՄՆԵՄԵԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ, Զօրեքաղթի, 6 Մարտի 1894 Չորեքաղթի, 6 Մարտի ՏԱՄՆԵՄԵԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ, № 59

Տարիան 10 թուրի, միջ ամիսը 6 թուրի, երկր ամիսը 3 թուրի 50 կոպ. Խմբագրության հասցեն Тифлисъ. Редакция „Норъ-Даръ“ Խմբագրությունը բաց է ամեն օր (քաղի տոն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը Կամ Tiflis. Rédaction „Nor-Dar“ Խմբագրությունը բաց է ամեն օր (քաղի տոն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը Կամ Tiflis. Rédaction „Nor-Dar“ Խմբագրությունը բաց է ամեն օր (քաղի տոն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը

ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՐԲՈՒՆԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ
Հինգշաբթի, ապրիլի 7-ին, հայ գերա-
սանական խմբի օգնությամբ
ԱՐԲՈՒՆԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ
մասնակցությամբ սեզանական դերա-
սանների և թատերադերձների կրթա-
գրականական-դրամատիկական երկույթը
1.

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑ- ԿԱՆՆԵՐ

Կոմ. 3 գործ., հեղ. Յ. Պարոնյանի,
յարմարացրեց Բեկի համար Ադամ Սար-
գսյանի:

II.
ՈՐԹՈՂՈՒՄ ԲԵՓԵ ԿԱՄ ԶԳՐՈՒՄ ԲԵՆԵ
Յարմարացրեց Բեկի համար Ադամ Սար-
գսյանի:

Կրմանական

Տ. Ջաբել, Օր. Վարդուհի, Պ. Պ. Տեյ-
րաթյան, Արաքսյան, Սարգսյան,
Յարոթյան, Պարոնյան-Սարգսյան,
Ստեփանյան, Արաքսյան, Մամիկո-
նյան և ուրիշներ:

ՍԷՔՆ Ե՛ 8 Ժամ. Էրեբունի:
Տոմարները միջոցով մասնավորապես
Երեբունի կառավարում է
Տեղերի գեր խորհրդակցին է:
3—2.

Ա. Զ. Դ.

Հոր-Դար-ին ապրիլի 1-ից բաժա-
նորդ են դրում և վճարում են 3 թուր-
ի:
Խմբագրություն խնդրում է նրան-
ցից, որոնք գիտ չեն վճարել բաժնու-
ղագիրը կամ որոնց վրայ ապագային
են մնում, բարեհաճեն ուղարկելու ի-
րենց պարտքը:

ԲԱՎԱՐԴԱՎՈՒԹՅՈՒՆ

Քրոնիկա. — Աշխատանքի պատրիարքի
հեռագրությամբ Հայոցի յուզումը վեհ.
կաթողիկոսի մի կողմից, Հայկիկի
ներկայանալը թաղապար Կոստանյան Նը-
պատ Ներսիսի նախագի կարողանալե-
րին: Բժշկական թերեքություններով
Տղայոց գիմնազիոն Բաթումում Դի-
դատնանական ուսումնարաններ Թե-
րեքի շրջանում: Թիֆլիսի քաղաքային
խորհրդի ապրիլի 4-ի նիստը: Տոմար-
կան պատուարքը քաղաքային թերեք-
նությունը հայ պանդուխտների դեմ:
Մեկերի յուզումը: Բազմաթիվ Վալաա-
րից: Ներսիսեղբայր: Ուզում-Աղայի
կայանը: Ա. Վ. Վերջապահին: Բազմաթիվ
մեջ գործող մարդիկ: Մամիկոնյան հո-
գատություններ:

Մեր դիմախոսների հոգի. այլա-
նակությունը (նամակ Ներսիսի):
Թղթակցությունը և ի. — Նոր-
նորիցիկան: Բազմաթիվ Մամիկոնյան: Նա-
մակ Պարսկաստանից: Թաղապար:
Քաղաքական. — Բաղադրական լու-
րեր:
Խառն լուրեր:
Հեռագրություն:
Տեղական տեղ:
Յարմարացրեց Բեկի համար Ադամ Սար-
գսյանի:

Ք Ր Ո Ն Ի Կ Ո Ն

Թեև վերջին գեղերից յուրի Աշխատանքի
պատրիարքը հեռագրացել էր, բայց ե-
րեքում է, որ դա լուր վաղից առաջա-
ցած սովորական տեղադրություն է եղել
որովհետև, ինչպես խմբում ենք այսու-
սանահանի հայ թերթերից, նա տե-
սակցություն է գնացել մեծ եպարքո-
սին և ոստիկանություն մինիստրին:

Կ. ՊՈՒՍՏ (Հառախի գործակալու-
թյունը ապրիլի 3-ից հետևելու է հեռա-
գրում. — Հայերի յուզումը հանդարտում
է աստիճանաբար: Բաղադրական պատ-
ճառներով Մարտիսին մեջ բանտար-
վում:

Կուսակցության համար մի անգիր
ստացրեց ուղարկելով ներդրություն են
խնդրել սուլթանից, առաջնելով թե
օտարերկրացի գրողիչներ եկած գր-
դրած էին և թե իրենք սուլթանին
հառատություններ են խոստանում:

Արարատի մի յաղագրածը ստացել
ենք, որ պարունակում է իւր մեջ Վե-
հաթու Վաթուղիկոսի ժողովրդին ուղ-
ղած կոնքալը:

Կովկասյան գրաքննչական մասնաժո-
ղովի նախագահ պ. Հակիկը մի քանի
ամիս սրանից առաջ Թիֆլիսից Պետեր-
բուրգ գնացած լինելով, մարտի 16-ին
բազմ է ունեցել ներկայանալու Թաղա-
պար Կոստանյան:

Միանանների մինիստրություն թյու-
րաթյան, Ներսիսի նախագահային
խորհրդի համաձայն, պետական գն-
ճարմանը 50,000 ռ. է յուսկացրած Ն-
րսիսի նախագի անդրերկրյանից
միասուն գիւղացիների օգնելու հա-
մար:

Բաղում բժշկական ընկերություն է
հիմնում: Կանոնադրությունը արդեն
հաստատում է: Ընկերության նախ-
ագահները լայն ծառայ ունեն և ուղ-
ղում պիտի լինեն զվարճության Բա-
զմի նախագի բազմակողմանի ուսում-
նասիրությանն ուղղված պահանջան տե-
սակցություն:

Կուսակցության մինիստրություն
մեջ, ի միջի այլոց, խնդր է բնեւում,
ինչպես հարգում են մայրաքաղաքի
թերթերը, Բաթումում սղայոց գիմնա-
զիոն բանտար:

Մտադրություն կայ թերթի շրջա-
նում գիւղատնտեսական ստորին ու-
սումնարաններ բանալու:

Թիֆլիսի քաղաքային խորհրդի ապ-
րիլի 4-ի նիստում սեղի ունեցող որ-
բերի գատարանի նախագահի ընտրու-
թյունը: Գուգարկուցին 5 հոգի, բայց
սլ մեկը չընտրվեցան:

Նորն նիստում խորհուրդը քննելով
քաղաքի և Թամաշխանների միջև ծա-
ղած տարաձայնությունները վերջինե-
րին բարվարաբային կից խանութներ
կառուցանելուն վերաբերեալ, որոշեց
գատ բանալ Թամաշխանների դեմ, որ
նրանք քաղաքապետական գետին են
խրախրել և այդ գետին վրայ ինքնա-
կամ կերպով շէնք կառուցել: Ընդմիջ
խորհուրդը որոշեց այդ մասին գատ
չբանալ, եթե Թամաշխանները կառա-
ջարկեն գործը համաձայնություններ վեր-
ջացնել:

Թիֆլիսի ոստիկանապետը մի կանո-
նադրություն էր առաջարկել պայտի
ուղահատների մասին: Այդ մասին խո-
սեցին հինգ հոգի և այդ հինգ հոգուն
էլ առաջարկեցին, որ քննեն յիշեալ
կանոնադրությունը և իրենց գիւղացում
անեն խորհրդին, որպես զի այնու
կարգավորել կանոնադրության վիճա-
կը:

Իրաւունք տալու միայն այն անձերին,
որոնք անմիջական ծառայություններ
մատուցած կըլինին քաղաքին:

Սուլթանյից (Խոստանի) հետևելու
են գրում արտասահմանի մի հայ թեր-
թի. — Թերթական (Մախուս) ընկերու-
թեան շոգենալներն այս տարի սկսած
են երթնելու այս կողմը: Մարտ 9/21-ին
երբ այստեղ հասա այդ ընկերության
շոգենալներն մին, Թերթական փոխ-հի-
պատուսը դարձուածով մը այդ նաու
կըրկէ Թերթականի Վուկաս Պոդոսեան
անուն անձը և հոն բանտարկել տալով
կըրկէ Կ. Պոդոսեան Տեղացի բնակիչնե-
րէն Տիւր Սաչիկ Էքմեքճեանի իմաց
կըրկել գործը, բայց արդէն ուշ էր:
Թէև գիշերուան ժամը 10¹/₂-ին կըրկու-
թայ առաջին քոմիսերին երթալ, բայց
պարոն քոմիսէրը հարցաքննելով գոր-
ծը ստուգելէն և բարձրագոյն իշխա-
նութեան մի տեղեկագիրը դրկէլէն պատ-
բան մը չկրնար ընել: Դուկաս Պոդո-
սեանը դրկուած էր արդէն:

Այս կըրկուրդներն ի գիւղացիներն Ռո-
մանիայի ժողովրդայն և գետեղբայր քա-
ղաքները ընկալող մեր պանդուխտ հայ-
րենակիցներին, որ արթուն և զգոյշ
գտնուին ու չխաբարին:

Մեծնեմիս ապրիլի 4-ից հետագրում
են Վաւկապին. — Դանը հրամայել է
զոհացում տալ ընկալիչներին, քաղա-
քում անդրերկրյան է տիրում:

ԲԱՎՈՒՄ. — Տեղայն Մարդասիրական
ընկերության անցեալ ընդ. ժողովնե-
րից մէկում, գեր. Կիրեղ վ. Սրապիա-
նին թեմական քարոզիչ հրաւիրելու ո-
րոշում անելու միջոցին՝ երկու պարոն-
ներ իրենց սեպականությունից զու-
մարներ խոստացան, քարոզիչ ծախքը
ծածկելու համար. առաջինը Մ. ընկ.
այժման նախագահն էր, որն կատարեց
իւր խոստումը՝ վճարելով պարբերաբար
հայր սուրբին 600-ական թուրի իւրա-
քանչիւր տարին: Ներկողը՝ Պ. Գ.
նոյնպէս ժողովում հրապարակով խոս-
տացաւ, որ իրեն էլ՝ հ. քարոզիչ բա-
լը թեմում շրջակայքում միջոցներ հա-
նապահածախքն իւր սեփականութե-
նից պարտաւորում է վճարել:

Ահա բաւական ժամանակ է, որ
հայր սուրբն իւր քարոզչական պարտա-
ւորությունները ճշտու կատարելուց յե-
տոյ, այդ պատկառելի գումարը թող-
նում է աւելի նպատակաւորաբար նախ-
ագի գործադրելու և ինքը հեռանում
է Բաղուրից իւր նոր պաշտօնատեղե-
նեան: Հայր սուրբի հեռանալուց յե-
տոյ մինչև այժմ այդ գումարը մնացել
է անգործադրելի:

Հետաքրքիր է մեզ հետ և շատերին
խմանալ արեւոք այդ գումարն ո՞ւմ
մտն է չափահանու և ինչպէս չէ գործա-
դրում որեւէ նպատակի: Մենք կործան
ենք, լաւ կըլինէր, որ տեղայն աղքա-
տանցի պարսքն այդ գումարով վճա-
րուէր, կամ աւելի լաւ էր թողնուէր ի-
րեն հայր սուրբի կարգադրութեանը:

ՂԱՆԱՍԱՐԻՑ (Պարսկաստան). — Սա-
մաթի գիւղերը կատարեալ գեղեցկու-
նեքն են նմանում. տուն չմնաց, որ
իւր գաւակի մասը չազայ: Վալասար
գիւղն անցեալ տարիներն իւր սեպա-
կան բժիշկ պ. Յակովբեանի չնորհիւ
աղատ էր ամեն տարափոխիկ հիւան-

գութներէն, համաճարակին անգամ
գիւղն աղատ մնաց: Գոհ տալուց
բայց մի 58 տարեկան ծերունուց, իսկ
անցեալ 93-ից—94 թուականը գիւղը
գրկուելով իւր բժշկից (մի իշխանի ան-
տղի յարձակումները պատճառով հե-
ռացաւ բժիշկ Յակովբեանը), այսօր
ամեն տեսակ վարակիչ հիւանդութիւն-
ների բոյն է ներկայացնում: Ներխա-
նելի մեջ բզազաւ, սենդը և այլ տա-
րափոխիկ հիւանդութիւններն իրենց
առատ զոհերն ունին:

Մի 60 տարեկան թուրքի սպանու-
թեան համար պարսից ինքնուրոյն դա-
տաւորութեան մասին հարցադրելի (տես
Հեթումար, № 30), Այժմ հարցադրու-
եմ, որ պայծառաբայ թագաժառանգ
Վալիադար ստանալով երկու գիւղա-
ցոց քոշած հեռագիրը (թէ անիրաւացի
պահանջ է, պարտաւորութիւն է թուրքերի
կողմից), հեռագրով հրամայում է հա-
գիտ թողնել հայերին, հեռու կենալ
կըրկարութիւնից և հետախուզել իս-
կական մարդասպանին: Տեղայն դատա-
ւորն առ ոչինչ համարելով թագաժա-
ռանգի հրամանը, իւր անածն արեց,—
առնելով գիւղացիներէն 400 թուման:

ՆԵՆՆԵՆԻՍԻՍԻՍ (Գանձակի գաւ.). —
Մինչդեռ լրագրներում կարգում ենք,
որ ամեն տեղ զուգուած է բողոքա-
նութիւնը, բայց մեզ մօտ լոյս են ընկ-
նում նորերը: Այս կողմից այդ
աղանդին հետևող մի տղէտ գետաչէնցի
կայ, Յակոբ անունով, բողոքական ըն-
կերության գրաւաճառ. այս մի քանի
օրերս էլ Վարաբաղից մէկն էլ
եկաւ, որ միանալով մի այլ գե-
տաչէնցի Ալեքսանի հետ (կողմնախի
հայրի երեխանց ուսուցիչն է), երկու-
սով համարձակուած են մտնել այս կամ
այն հայի տուն կամ խոտուած պախա-
րակելով հայոց զուգիցին և նրա ծե-
սերը: Այդ յանդուգները համոզուած են,
որ գերմանական կողմնախուժն են, հե-
տևաբար հայերն անգոր կըլինին իրենց
պատժելու, ուստի և բարբառում են:
Տեղի մի քանի հայեր մտադիր են այդ
3 բողոքական հայերի վարմունքի հա-
մար, որ հայոց կրօնն են չօչափում,
բողոքել գաւառապետին նրանց գողե-
լու համար:

Մեր հաղորդ հովիւ Բարեշնորհ Նի-
րակունի վարդապետի քարոզները բո-
լորովին միանշանակ էին հայերին: Կողմ-
նակի մարդկանցից լսեցինք, թէ հո-
գեր իշխանութիւնը փոխադրում է
նրան Թարգմանչաց վանքը, բայց ժո-
ղովրդը մի խնդրաբար ուղղեց վիճա-
կաւոր առաջնորդին, որ չզրկէ իրեն
այդ վարդապետի հովուութիւնից:

ՈՒՅՈՒՆ. ԱՎԱՅԻՑ. — Տեղայն Վնդըր-
կասական կողմում ընկերության կե-
րպինի շահամարանի երկու ծառայու-
նեքն՝ հայ մեքենայագործը և ռուս
գործակալաւորը բաղաբում արբելով
մարտի 29-ին սկսում են իրար ծնծել,
միմեանց օձիւր պատուով: Նրանց բա-
ժանում են իրարից: Գայով բնակավայ-
րը, այնտեղ նորոգում են կուրը, աւելի
սաստիկ կերպով: Հասնում են ընկե-
րության կառավարիչ: Ինչիւմբարով
աղագանուով և մի քանի կողմնակի
մարդիկ, որոնք դժուարութեամբ ռուս
գործակալաւորին համոզում են իւր սե-
նեակը գնալու: Կըրկին տուն հասնելուն
պէս վերցնում է դաշոյնը, դուրս վա-

ղում. բոլորը փախչում են նրա առա-
ջից, միայն Ինչիւմբարովը, ի նկատի
ունենալով՝ որ արբած անպատճառ
պէտք է մնա հասցնէ իւր հետ կուրու-
ղին, ուղում է խելի պաշոյնը: Բայց
անարգը յարձակուած և դաշոյնը խրում
է թշուառի փորը, այնպիսի սատակու-
թեամբ, որ գէթը միջից կռնում, ա-
ղեղ է դաւնում: Չնայած խոյնի հաս-
ցըրած բժշկական օգնութեանը, Գիւ-
նիւմբարովը մեռնում է նոյն օրը
մարտի 29-ին, ժամի 11-ին, արբած
մեքենայագործի պատճառով: Յանցաւո-
րը բանտարկուած է: Ասում են, որ մեջ
տեղը սիրուհու գործ կայ խառը:

ՂԱՆԱՐԻՑ. — Այս օրերս գործակալ հ.
Ալեքսանդր քահանայ Աստուածատրեա-
նի նախագահութեամբ ընտրուեցան 15
պատգամաւորներ, իսկ 20-ին ընտրուե-
ցան հոգաբարձուք երկուսու գաղտնիքի
համար պ. պ. Մեղրեան Ֆախրիկեանց և
Դէորդ Պիտանեանց. անձնափոխանորդ
ընտրուեցան՝ Յովհաննէս Մահեսեանց
և Յովհան Սանեան:

Մարտի 24-ին վախճանուել է Ա. Վ.
Վերաչապինը: Հանգուցեալն իրեն
յայտնի է կացուցել նրանով որ շատ է
աշխատել Ան ժողի փախուած ռուսներ
բնակեցնելու գործում և մինչև վերջին
շունչն էլ այդ մասին է եղել մտածե-
լիս:

Խաւարի մեջ գործող մարդկանց դը-
րութիւնն աւելի քան ծիծաղելի է, որ
տեղ իրենց արարքն աղողութիւն է
գտնում, այսինքն երբ կարողանում են
անպատիժ իրենց գործն իրենց միայն
յայտնի միջոցներով գլուխ բերել, այդ
դէպքում ամեն բան կարգին է, ամեն բան
օրէնքի համաձայն է գործուել և, ի հարկէ,
ժողովուրդն իրենց կողմն է... Բայց հենց
որ իրենց սարգած խաղը չի աղողում,
հենց որ յայտնուած է, որ ժողովուրդն
այնքան էլ տգետ չի գտնուել, որ այդ
միջազգային տիրացուներից խաբարի,
և դրանց դուրս է չարտել—այդ ժամա-
նակ դրանք անգուռն բերանով յար-
ձակում են մէկի կամ միւսին դէմ:

Խմբագրութեան ստացել է Ն. Ա.
Պոկրովսկու Մանուկների հոգատարու-
թեանը, Թարգ. բժ. Թ. Ջաքարեանի,
Լոյս է տեսել Հրատարակչական ընկե-
րութեան միջոցներով Թիֆլիսում այն
1894 թուին:

ՄԵՐ ԴԻՄԱՅԱՐԻՍՆԵՐԻ ՀՈԳԵԱՆ ԱՅ- ՆԱՆԻԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ (Նամակ Ներսիսի)

Մանր է մեզ համար գրիչ շարժել
այնպիսի անձերի դէմ, որոնց պաշ-
տօնն է զրպարտութիւններով ողո-
ղել՝ յատկապէս այդ առթիւ շարժել
երեք անգամ հրատարակուող Թերթի
էջերը, մանաւանդ որ սովոր ենք մենք
վաղուց այս կեղծ ապրանքի անպատիժ
ներմուծութեան: Ուրեմն արհամարհա-
կան լուրերը պիտի լինէր Ա. Դոնի
միակ և արժանաւոր պատասխանը:
Բայց որովհետև զրպարտութիւնն իրը
թոյն սողոսկում է միամիտների սիրտն
ու հոգին և սուտ սխալ կարծիքնե-
րի հիմք դառնում, ուստի հարկաւոր է
սերկացնել այդպիսի դիմապաշտների հո-

—Ունգարական պատգամաւորները
ժողովում մարտի 28 ին (9 ապրիլի)
աղմկալից լինաբանութիւն է տեղի ու-
նեցել Կոյուտի առթիւ. պատգամաւոր

